

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน
Approach for Cultural Tourism Development of Old Town Site in
NAN Province

กิจอุดม เสือเจริญ (Kitudom Sueacharoen)¹

รัชยา ภัคดีจิตต์ (Asst.Prof.Dr. Rachaya Pakdeejit)²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

Master's student, Master of Public Administration, Stamford International University

²พศ. ดร., ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Asst.Prof.Dr., Director of Master of Public Administration Program, Thesis Advisor

E-mail: rachaya_pa@yahoo.co.th

Received: 2 November 2018

Revised: 15 January 2019

Accepted: 30 January 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน 2) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน และ 3) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยพัฒนา วิธีการวิจัยแบบผสมระหว่างการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิธีดำเนินการวิจัย มี 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร และการสังเกตการณ์สภาพความเป็นจริงในพื้นที่ย่านเมืองเก่าจังหวัดน่าน ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสำรวจพฤติกรรม และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสถิติเชิงพรรณนา และระยะที่ 3 การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ภูมิทัศน์ในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่านมีอัตลักษณ์ที่สวยงาม มีสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่ มีคุณค่า ที่ยังคงอยู่กับวิถีชีวิตของคนจังหวัดน่าน และมีศิลปวัฒนธรรม ประเพณีเก่าแก่ที่สืบทอดกันมาแต่ครั้งอดีต การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน อยู่ในระดับมาก (ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจ $\bar{x} = 4.266$, ด้านการรองรับ $\bar{x} = 4.248$, ศักยภาพด้านการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม $\bar{x} = 4.365$) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขต เมืองเก่าจังหวัดน่าน มีดังนี้ 1) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างบูรณาการร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน 2) การดำเนินการ ยุทธศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการทำงานร่วมกันจากทุกฝ่าย 3) แนวทางในการจัดการภูมิทัศน์ สถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์ใน การพัฒนาพื้นที่ ในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน 4) แนวทางในการ เสริมสร้างศักยภาพการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน โดยใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน คือ 5) แนวทางในการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี วัฒนธรรม และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ และสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้ความรู้และ เข้าใจศิลปวัฒนธรรม ประเพณี โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน 6) แนวทางในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว และการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมในพื้นที่ โดยใช้กระบวนการ มีส่วนร่วมของชุมชน 7) แนวทางในการรักษาความปลอดภัย อำนวยความสะดวกเรื่อง สาธารณูปโภคในพื้นที่เขตเมืองเก่าจังหวัดน่านให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, เมืองเก่า, จังหวัดน่าน

Abstract

The objective of this research are to 1) study tourist behavior in cultural tourism site in the old town , NAN Province , 2) study the level of satisfaction of tourists toward the old town site in NAN Province and 3) purpose an approach for cultural tourism development site in old town, NAN Province by using community participative process.

This research and development study are using both quantitative and qualitative methods. This research include 3 Phase: Phase 1 documentary research and observation the old town area, NAN Province. Phase 2 quantitative research, to survey tourist behavior and the level of satisfaction toward the old town, NAN Province and descriptive statistics analysis Phase 3

qualitative research, In-depth interview key informants and data analysis with content analysis technique.

The result show that the landscape and architecture of old town are beautiful, identity and antique. The level of tourist's satisfaction toward the potential of cultural tourism are high level (the attraction $\bar{x} = 4.266$, the support $\bar{x} = 4.248$, management $\bar{x} = 4.365$). Approach for cultural tourism development of the old town, site in NAN province are 1) setting cultural tourism development strategy and collaborate with public, private and civil society. 2) strategic cultural tourism development to implement collaborate with all sector. 3) approach for landscape, architecture management of the old town area. 4) approach for the promotion of cultural tourism attraction. 5) approach for the containable cultural and ritual by using community participative process. 6) approach for the environmental conservation and pollution problem solving by using community participative process. 7) approach for safety and accommodate utilities for the tourist.

Keywords: Approach for cultural tourism development, Old town, NAN province

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวยังคงเป็นอุตสาหกรรมหลักที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก รวมถึงประเทศไทยที่การท่องเที่ยวถือเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อรายได้และเศรษฐกิจมวลรวมของประเทศ ภาคการท่องเที่ยวจึงเป็นหนึ่งในภาคเศรษฐกิจของระบบเศรษฐกิจไทย และด้วยความได้เปรียบในเรื่องทำเลที่ตั้ง ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว ความพร้อมของปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว และความมีมิตรภาพของคนไทย ทำให้การท่องเที่ยวไทยเติบโตอย่างต่อเนื่องมากกว่า 3 ทศวรรษ (UNWTO, 2013) และการแข่งขันในตลาดโลกปัจจุบันได้ให้ความสำคัญในการนำเอาวัฒนธรรมในด้านศิลปวัฒนธรรม เทศกาล รวมถึงมรดกวัฒนธรรมพื้นบ้านมากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้กลายเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในยุโรป (Nzama, Magi and Ngocoho, 2005 อ้างถึงใน สิริยา วิริโยสุทธิกุล และคณะ, 2559, หน้า 98)

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญอันดับ 4 ของโลก และมีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตลาดในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก ทั้งนี้องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization :UNWTO) พยากรณ์ไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2573 (ค.ศ. 2030) จะมีนักท่องเที่ยวในโลกรวม 1.8 พันล้านคน และคาดการณ์ไว้ว่า เอเชียแปซิฟิกจะเป็นจุดหมาย

ที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวมากที่สุด และจะมีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 22 ในปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 30 ในปี พ.ศ. 2573 โดยในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นในเอเชียแปซิฟิก เฉลี่ยปีละ 17 ล้านคน สำหรับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 5.1 ต่อปี โดยจะมีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวประมาณ 187 ล้านคน หรือมีส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ 10.3 ในปี พ.ศ. 2573 (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และอัครพงศ์ อันทอง, 2557, หน้า 7)

จากข้อมูลสถิติขององค์การการท่องเที่ยวโลกแสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวยังคงเป็นอุตสาหกรรมหลักที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก รวมถึงประเทศไทยที่การท่องเที่ยวถือเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อรายได้และ เศรษฐกิจมวลรวมของประเทศ ภาคการท่องเที่ยวจึงเป็นหนึ่งในภาคเศรษฐกิจของระบบเศรษฐกิจไทย และด้วยความได้เปรียบในเรื่องทำเลที่ตั้ง ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว และความพร้อมของปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว ตลอดจนความมีมิตรภาพของคนไทย ทำให้การท่องเที่ยวไทยเติบโตอย่างต่อเนื่องมากกว่า 3 ทศวรรษ ไทยมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาเยือนไทยเป็นอันดับที่ 15 ของโลก หรือเป็นอันดับ 4 ในเอเชีย (รองจาก จีน มาเลเซีย และฮ่องกง) จะเห็นได้ว่าแนวโน้มและทิศทางการท่องเที่ยวของไทย กำลังเป็นภาคเศรษฐกิจที่เติบโตขึ้นเรื่อยๆ มีการคาดการณ์ว่า ภายหลังจากการเปิดประตูสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ยังจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนและประเทศไทยมากยิ่งขึ้น (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2558, หน้า 1) และอาจกล่าวได้ว่า การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของไทย มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจอาเซียนโดยรวมและของประเทศไทย ภาคการท่องเที่ยวเป็นภาคเศรษฐกิจหนึ่งที่จะได้รับผลประโยชน์ทางด้านบวก อันเป็นผลมาจากการเชื่อมโยงกันของภูมิภาค โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การปรับกฎระเบียบ แนวปฏิบัติ และมาตรฐานการอำนวยความสะดวกในด้านการค้าการลงทุน ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงเป็นภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจในการพัฒนาประเทศของไทยให้โดดเด่นในภูมิภาคอาเซียน

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนำมาซึ่งโอกาสสำหรับภาคการท่องเที่ยว เช่น อุปสงค์ของการท่องเที่ยวที่สูงขึ้น การแข่งขันที่มีมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ทางเลือกการท่องเที่ยวมีมากขึ้น การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ก็อาจนำมาซึ่งความท้าทายที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความท้าทายต่อชุมชน ศักยภาพในชุมชนไม่เฉพาะในเชิงการสร้างแรงดึงดูดใจด้านความสวยงามผ่านทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยคนในชุมชนเอง ซึ่งกระบวนการในการพัฒนาดังกล่าวสามารถทำได้ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ของคนในชุมชน

นโยบายของรัฐบาลปัจจุบันและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านการท่องเที่ยวในระดับต่างๆ ของไทย ทั้งแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ที่มุ่งน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพิฆมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวที่มีนโยบายให้การท่องเที่ยวพัฒนาบนฐานความเป็นไทยที่มีความหลากหลายทางด้านภูมิสังคม และเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย เนื่องจากมรดกวัฒนธรรมของไทยมีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ทั้งวิถีชีวิต เทศกาล ประเพณีที่มีการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลานาน จากความสำคัญของท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมต่อธุรกิจการท่องเที่ยว จึงมีความน่าสนใจอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศให้มากขึ้น รวมถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม ให้ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติพร้อมต่อการรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นการสร้างรายได้ เข้าประเทศ ส่งผลต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยรวม

ด้วยกระแสของการพัฒนาการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลปัจจุบันและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านการท่องเที่ยวในระดับต่างๆ ของไทย ทั้งแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ที่ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวที่มีนโยบายให้การท่องเที่ยวพัฒนาบนฐานความวิถีเป็นไทยที่มีความหลากหลายทางด้านภูมิสังคม และเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย และความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมต่อธุรกิจการท่องเที่ยว และการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย จึงมีความน่าสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของพื้นที่ย่านเมืองเก่าในจังหวัดพิษณุโลก พร้อมทั้งศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพิษณุโลก ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพิษณุโลกโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อรองรับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน พร้อมทั้งเป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นแบบบูรณาการผสมผสานวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

เมืองน่าน คือ นันทบุรี มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน มีพัฒนาการทางวัฒนธรรมหลายยุค หลายสมัย มรดกทางวัฒนธรรมที่ยังคงเหลืออยู่ในปัจจุบัน นับเป็นเอกลักษณ์ของชาติและยังเป็นทรัพยากรที่ล้ำค่าที่มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศ น่านเป็นนครรัฐของกลุ่มชนชาวไทยที่รวมตัวกันก่อตั้งขึ้นบริเวณลุ่มแม่น้ำน่าน ในหุบเขาภาคเหนือทางตะวันออก ตั้งแต่กลางพุทธศตวรรษที่ 18 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาใกล้เคียงกันกับการรวบรวมตัวก่อตั้งนครรัฐหรือแคว้นแคว้นของกลุ่มชนชาวไทยผู้อยู่อาศัยบริเวณลุ่มแม่น้ำกกและแม่น้ำปิงทางตอนบนของ

ภาคเหนือ เมื่อน่านเป็นเมืองประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน แผนพัฒนาจังหวัดน่าน พ.ศ. 2557 – พ.ศ. 2560 ฉบับทบทวนใหม่ (รอบปี พ.ศ. 2560) เพื่อนำแผนพัฒนาของชาติ นโยบายของรัฐบาล เพิ่มเติม ข้อมูลศักยภาพ ปัญหาความต้องการ ตลอดจนข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะต่างๆ และการบูรณาการจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ การ ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ได้มีการปรับปรุงวิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาคัดค้านาน เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาคัดค้านานให้ประสบผลสำเร็จ คือ วิสัยทัศน์ “เมืองแห่งความสุข ธรรมชาติสมบูรณ์ แหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย พร้อมมุ่งสู่ประชาคมอาเซียน” และมียุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 คือ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความร่วมมือร่วมของภาคประชาสังคมยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ พัฒนาและเสริมสร้างเศรษฐกิจการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว ตลอดจนพัฒนาทรัพยากรการผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 3 คือ พัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และยุทธศาสตร์ที่ 4 คือ ความมั่นคงและเสริมสร้างความสัมพันธ์ชายแดนตลอดจนวางระบบบริหารจัดการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ประวัติศาสตร์น่าน, ม.ป.ป., ออนไลน์) จะเห็นได้ว่าแนวโน้มและทิศทางการท่องเที่ยว ได้ถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาจังหวัดซึ่งแน่นอนว่ากำลังเป็นภาคเศรษฐกิจที่เติบโตขึ้นเรื่อยๆ และจะมากขึ้น ทั้งนี้เพราะจะมีการเชื่อมโยงทั้งในเชิงกายภาพ และเชิงเศรษฐกิจ หลังจากที่เปิดประตูสู่ประชาคมอาเซียนแล้ว

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของพื้นที่ย่านเมืองเก่าของจังหวัดน่าน โดยศึกษาสภาพการณ์ตามความเป็นจริงของพื้นที่ย่านเมืองเก่าจังหวัดน่าน ศึกษาถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าน่าน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นแบบบูรณาการ ผสมผสานวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน

2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน

3. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่า น่าน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว และแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ย่านเมืองเก่าจังหวัดน่าน

3. ขอบเขตด้านประชากร (Population) และกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มประชากรที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศในเขตเมืองเก่า จังหวัดน่าน และกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่า น่าน ได้แก่ ข้าราชการ ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ, ผู้นำชุมชน, ประชาชนชาวบ้าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 – เมษายน พ.ศ. 2560

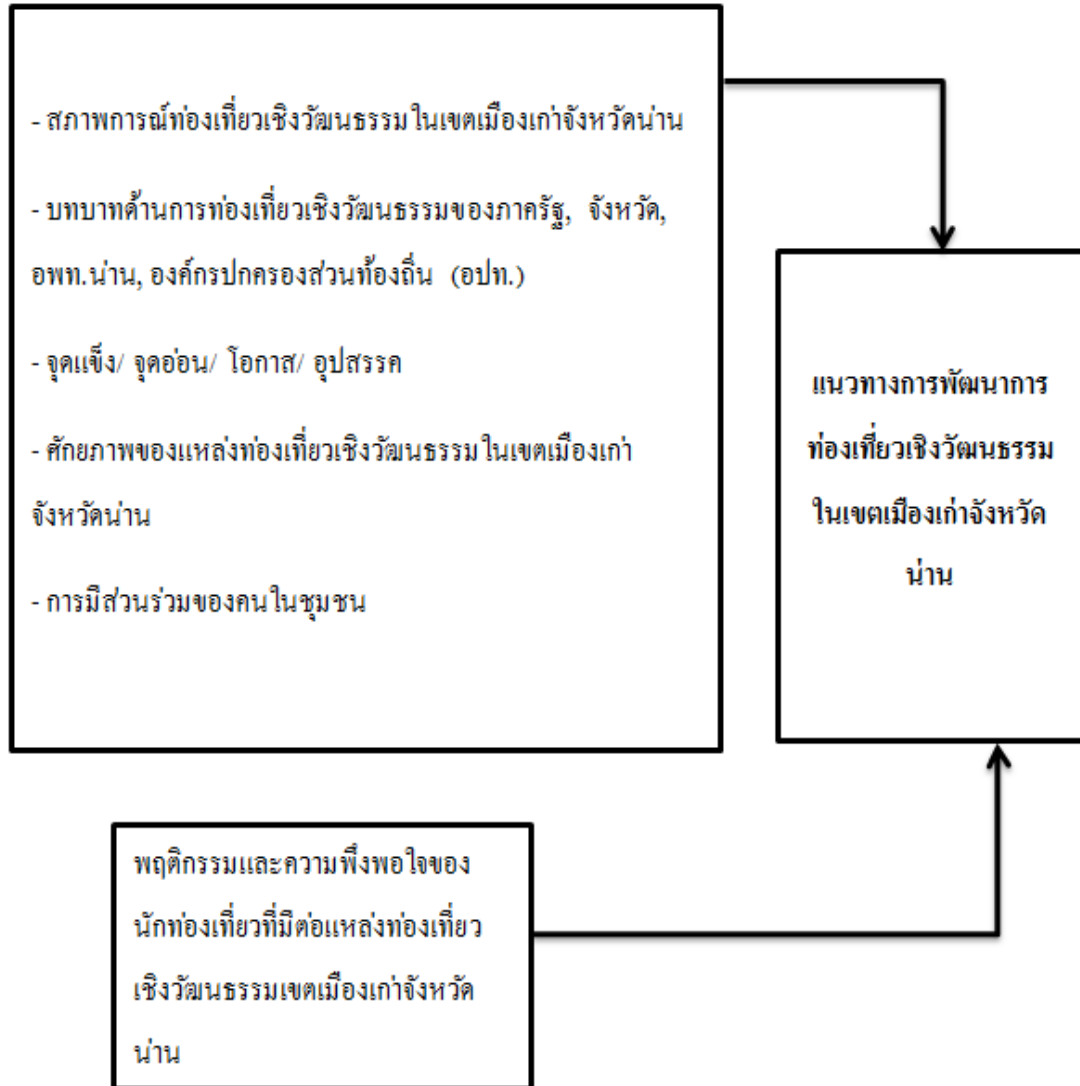
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดกระบวนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นแบบบูรณาการ ผสมผสานวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชน โดยที่ท้องถิ่นมีส่วนร่วมให้เกิดกระบวนการพัฒนาชุมชนด้วย

2. ได้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่า น่าน ต่อไป

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะทำการวิจัยตามกรอบแนวความคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวความคิดในการวิจัย

แนวคิดและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

สหพันธ์องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ซึ่งต่อมาพัฒนามาเป็นองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) ได้เสนอบทนิยามขึ้นใหม่ เพื่อให้ทุกประเทศทั่วโลกรับเอาไปใช้อย่างเดียวกัน โดยใน พ.ศ. 2506 องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้นที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี และได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “การท่องเที่ยว” การเดินทางเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจเยี่ยมญาติ หรือการไปร่วมประชุม แต่มีไว้เพื่อการประกอบอาชีพเป็นหลักเป็นฐานหรือไปพำนักอยู่เป็นการถาวร และยังได้ให้คำจำกัดความของคำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ ผู้มาเยือน (Visitors) เป็นคำทั่วไปให้หมายถึงบุคคลผู้ซึ่งมา (หรือไป) ยังประเทศหนึ่งซึ่งมิใช่การอยู่อาศัยถาวร ด้วยเหตุจูงใจใดก็ได้ซึ่งมิใช่เป็นการไปประกอบอาชีพที่ได้รับค่าจ้างตอบแทน และเข้ามาอยู่อย่างน้อย 24 ชั่วโมงและอย่างมากไม่เกิน 6 เดือน และในบทนิยามยังบัญญัติให้มี “ผู้มาเยือน” คือ “นักท่องเที่ยว” (Tourists) และ “นักทัศนจาร” (Excursionists) (นิสา ชัชกุล, 2557, หน้า 3 - 4)

ปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งผู้ศึกษาหรือนักพัฒนาจะต้องเรียนรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่สำคัญ และจำเป็นสำหรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ 5 ประการ (Five A's of Tourism) (Tourism Western Australia, 2009, online) ได้แก่

- 1) Attraction หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวมีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว สามารถจูงใจนักท่องเที่ยว
- 2) Access หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเดินทางจากถิ่นที่อยู่ของนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการชม ทั้งนี้หมายรวมถึง ระบบขนส่งและสาธารณูปโภคด้านการขนส่ง ที่เอื้อให้เกิดการเดินทางที่สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น
- 3) Accommodation หมายถึง สถานที่พักที่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวก พร้อมให้บริการแก่นักท่องเที่ยว สร้างความรู้สึกสะดวกสบาย และปลอดภัย
- 4) Amenities หมายถึง การบริการต่างๆ ที่จัดไว้บริการแก่นักท่องเที่ยวในระหว่างที่เดินทางท่องเที่ยวเพื่อสร้างความสะดวกสบาย ตอบสนองความต้องการ และสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว

5) Awareness หมายถึง การที่คนในชุมชนต้องมีความตระหนักและมีทัศนคติที่ดีต่อนักท่องเที่ยว ทั้งนี้หมายรวมถึง คนทุกคน ธุรกิจทุกประเภท รวมถึงหน่วยราชการ และเอกชน และการตระหนักถึงภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวหรือประเทศชาติ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism)

World Tourism Organization in Richards (1995) ได้ให้ความหมาย การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ ดังนี้ คือ เป็นการเคลื่อนไหวของผู้คนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยกระตุ้นทางวัฒนธรรม เช่น การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชื่นชมศิลปวัฒนธรรมประเพณี การเข้าเยี่ยมชมอนุสรณ์สถาน การเดินทางเพื่อศึกษาขนบธรรมเนียมความเชื่อที่สืบทอดกันมาของชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนความเชื่อทางศาสนา

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2540) ได้ให้ความหมายไว้อีกว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมผ่านการเดินทางท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นด้านการพัฒนาด้านภูมิปัญญา สร้างสรรค์ เคารพต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และวิถีชีวิตผู้คน หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ผู้อื่นและย้อนกลับมามองตนเองอย่างเข้าใจความเกี่ยวพันของสิ่งต่างๆ ในโลกที่มีความเกี่ยวโยง พึงพา ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

จากนิยามที่ผู้เขียนหลายท่านได้เขียนไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยว เดินทาง เพื่อไปเยี่ยมชม ศึกษา เรียนรู้สถานที่ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ ความงดงามทางวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด ประเพณี รวมถึงการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเจ้าของถิ่น ด้วยความเคารพ ซาบซึ้งตรึงใจในวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ

ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ลักษณะการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม จะมีลักษณะดังต่อไปนี้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา, 2557, หน้า 213-214)

1. ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์
2. โบราณคดีและพิพิธภัณฑ
3. งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม
4. ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้นและแกะสลัก
5. ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่างๆ ทางศาสนา
6. ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์
7. ภาษาและวรรณกรรม

8. วิถีชีวิต เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย อาหาร
 9. ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน เทศกาลต่างๆ
 10. ลักษณะงานและเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น
- แนวคิดเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว**

ในปัจจุบันการทำตลาดดิจิทัลที่นิยมกันมากในประเทศไทย (ฉัฐพล ไขไพโรจน์, 2558, 45-56) ผู้วิจัยจึงคิดว่าเห็นควรที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวด้วยการประชาสัมพันธ์โดยใช้อินเทอร์เน็ต ผ่านช่องทางออนไลน์ (Online Public Relation) ในรูปแบบต่างๆ โดยการนำเครื่องมือ และกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับธุรกิจการท่องเที่ยว

1. การสร้างเว็บไซต์ (Website Landing) ทำหน้าที่เป็นเหมือนเว็บหลักที่สามารถนำเครื่องมือทางการตลาดดิจิทัลมาควมรวมเข้าด้วยกัน เพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสาร ใช้เว็บไซต์หลักเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสร้างเครือข่ายของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

2. การใช้เครื่องมือทางการตลาดเพื่อนำเสนอเนื้อหา (Content Marketing) ทั้งการตลาดแบบใช้หรือไม่ใช้อินเทอร์เน็ต Offline หรือ Online รวมถึงการใช้ E-Mail การเขียนบล็อก ข้อมูลบนหน้าเว็บไซต์ หรือแม้แต่คลิปวิดีโอต่างๆ ก็ยังต้องพึ่งเนื้อหาที่ใจลูกค้าเป้าหมาย

3. การทำการตลาดผ่านอีเมล (E-Mail Marketing) ซึ่งนักการตลาดมักเรียกว่า E-Newsletter หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เช่น อีเมลแจ้งข่าวสาร โปรโมชัน ส่วนลดพิเศษเฉพาะลูกค้าหรือสมาชิก ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายหลัก ช่วยเพิ่มช่องทางการตลาดและกระตุ้นยอดขายให้ดีขึ้น

4. การทำการตลาดบนสื่อสังคมออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ที่ให้บริการ (Social Media Marketing) เช่น Facebook.com, Twitter.com, Pinterest.com, Google+ ฯลฯ นักการตลาดส่วนใหญ่จะใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการให้ข้อมูลความรู้ ซึ่งถือเป็นการสื่อสารแบบสองทางที่ช่วยตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดี การจัดทำเว็บไซต์ การจัดทำโปรแกรมการวางแผนการเดินทาง (Trip Planner) ซึ่งเป็นระบบที่ให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการท่องเที่ยวส่วนตัวได้อย่างง่ายดาย โดยนักท่องเที่ยวสามารถเลือกสถานที่ แหล่งท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร แหล่งช้อปปิ้ง และนำไปวางแผนเป็นรายการท่องเที่ยวส่วนตัว โดยนักท่องเที่ยวสามารถพิมพ์ข้อมูลไว้ติดตัวยามเดินทาง หรือสามารถส่งต่อให้เพื่อนร่วมทริปหรือส่งต่อไปให้ตัวแทนด้านการท่องเที่ยวเพื่อเสนอราคาผ่านทางระบบ เพื่อการตัดสินใจได้

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

จินตวิโร เกษมสุข (2557) จำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไปสามารถสรุปได้เป็น 4 รูปแบบ คือ

1) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่ดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

2) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ

3) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่

3.1) ประชุมระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วม เพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม

3.2) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายและให้ความเห็นต่อโครงการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมจะต้องได้รับผลดังกล่าวด้วย

3.3) การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบัง ทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน

4) การร่วมการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยพัฒนา ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบการวิเคราะห์เชิงบรรยาย การศึกษาเอกสาร การสำรวจ และการสังเกตการณ์พื้นที่ย่านเมืองเก่าในเขตจังหวัดน่าน การวิจัยเชิงปริมาณด้วยการสำรวจโดยใช้

แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม และระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่านจำนวน 572 ราย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ข้าราชการผู้นำนโยบายไปปฏิบัติจำนวน 6 ราย 2) ผู้นำชุมชน, ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 4 ราย 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมจำนวน 1 ราย รวมทั้งสิ้น 11 ราย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การจัดกลุ่มข้อมูล (Categorization) และการตีความ (Interpretation)

ผลการศึกษา

1. การสังเกตการณ์สภาพความเป็นจริงในพื้นที่ย่านเมืองเก่าจังหวัดน่าน

การสังเกตการณ์สภาพความเป็นจริงในพื้นที่ย่านเมืองเก่าจังหวัดน่าน พบว่า พื้นที่เขตเมืองเก่าจังหวัดน่านมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 พื้นที่ในย่านเมืองเก่าจังหวัดน่าน มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม อุดมด้วยด้านสถานที่อันเก่าแก่ที่คนในจังหวัดน่านยังมีการใช้ประโยชน์อยู่ ไม่ต่างไปจากสมัยเมื่อครั้งอดีต เปรียบดังเมืองเก่าที่มีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นวัดวาอารามเก่าแก่ที่มีมากมายทั่วทั้งพื้นที่เขตเมืองเก่า รวมไปถึงบ้านเรือนพื้นถิ่นเก่าแก่ที่มีให้เห็นทั่วไปในพื้นที่ ที่สะท้อนการอนุรักษ์ของคนในพื้นที่ให้สืบสานต่อไปจนถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน

1.2 สถาปัตยกรรมที่เก่าแก่ต่างๆ ที่ยังคงอยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนจังหวัดน่าน เช่น พระธาตุแช่แห้ง ที่อยู่คู่บ้านคูเมืองน่านมา ในบริเวณเขตตำบลม่วงตึ๊ด รวมไปถึงการขุดพบเครื่องปั้นดินเผาและเตาเผาโบราณ ในเขตพื้นที่ตำบลบ่อสวก และวัดอุโบราณที่พบในบริเวณเขาภูซาง ในพื้นที่ตำบลนาซาว เป็นต้น ซึ่งสถาปัตยกรรมเหล่านี้ล้วนแล้วแต่หล่อหลอมเข้ากับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนในท้องถิ่น ที่มีได้สูญหาย แต่ยังคงใ้ช้ในชีวิตประจำวันของชุมชนท้องถิ่นในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่านเหมือนเช่นครั้งอดีต

1.3 ศิลปวัฒนธรรมประเพณีเก่าแก่ที่สืบทอดกันมาแต่ครั้งอดีต ซึ่งหล่อหลอมเข้าเป็นวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนท้องถิ่นบริเวณในเขตพื้นที่เมืองเก่าจังหวัดน่านไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การพุดจาปราศรัย รวมไปถึงประเพณีที่มีให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง เช่น งานบุญต่างๆ ที่จัดขึ้น เป็นต้น

1.4 จุดเด่นที่สำคัญของพื้นที่ย่านเมืองเก่าจังหวัดน่าน คือ การยอมรับร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนและประชาชนคนในพื้นที่ ในส่วนของการมีส่วนร่วมที่จะร่วมกันพัฒนา

1.5 โอกาส ของพื้นที่เขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การที่สถานที่ท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าจังหวัดน่าน ได้รับความนิยม และกำลังเป็นที่รู้จักกับนักท่องเที่ยว และแพร่หลายในโลกออนไลน์อยู่ในขณะนี้ ถือได้ว่า สามารถช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน ได้มากขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลดีให้ทั้งทางด้าน ธุรกิจและเศรษฐกิจ ในจังหวัด

2. ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเก็บข้อมูลกับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างและรายละเอียดในการศึกษาครั้งนี้สามารถแสดงรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน (ความถี่) และร้อยละ โดยรวมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1.1 ชาย	268	46.853
1.2 หญิง	364	53.147
รวม	572	100

จากตารางที่ 1 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่านจำแนกตาม เพศ โดยแสดงจำนวนและค่าร้อยละ จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มากที่สุด คือ เพศหญิง มีจำนวน 364 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.147 รองลงมาคือ เพศชาย มีจำนวน 268 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.853 ตามลำดับ

CHAPTER 9

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน (ความถี่) และร้อยละโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
2.1 น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	77	13.462
2.2 21 – 30 ปี	235	41.084
2.3 31 – 40 ปี	174	30.420
2.4 41 – 50 ปี	49	8.566
2.5 51 – 60 ปี	23	4.021
2.6 มากกว่า 61 ปี	14	2.448
รวม	572	100

จากตารางที่ 2 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่านจำแนกตาม สถานภาพ โดยแสดงจำนวนและค่าร้อยละ จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ มากที่สุด คือ มีอายุ 21- 30 ปี จำนวน 235 ราย คิดเป็น ร้อยละ 41.084 รองลงมาคือ มีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 174 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.420 ถัดมาคือ มีอายุ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี จำนวน 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.462 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวน (ความถี่) และร้อยละโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
5.1 นักเรียน/ นักศึกษา	114	19.930
5.2 ข้าราชการ/ ลูกจ้างของรัฐ	52	9.091
5.3 พนักงานรัฐวิสาหกิจ	15	2.600
5.4 ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	184	32.168
5.5 พนักงานบริษัทเอกชน	23	4.021
5.6 รับจ้างทั่วไป	74	12.937
รวม	572	100

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5.7 พ่อบ้าน/ แม่บ้าน	26	4.545
5.8 ข้าราชการบำนาญ	8	1.399
5.9 เกษตรกร	76	13.287
5.10 อื่นๆ (โปรดระบุ)	0	0
รวม	572	100

จากตารางที่ 3 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่านจำแนกตาม อาชีพ โดยแสดงจำนวนและค่าร้อยละ จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ มากที่สุด คือ อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย จำนวน 184 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.168 รองลงมาคือ อาชีพ นักเรียน/ นักศึกษา จำนวน 114 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.930 ถัดมาคือ อาชีพ เกษตรกร จำนวน 76 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.287 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน (ความถี่) และร้อยละโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
6.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท	2	0.350
6.2 10,001 – 20,000 บาท	185	32.343
6.3 20,001 – 30,000 บาท	233	40.734
6.4 30,001 – 40,000 บาท	122	21.329
6.5 40,001 – 50,000 บาท	30	5.245
6.6 50,001 บาท ขึ้นไป	0	0
รวม	572	100

จากตารางที่ 4 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่านจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน โดยแสดงจำนวนและ

ค่าร้อยละ จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ มากที่สุด คือ มีรายได้ต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 233 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.734 รองลงมาคือ มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 185 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.343 ถัดมาคือ มีรายได้ต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท จำนวน 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.329 ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาลักษณะพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน

ตารางที่ 5 แสดงจำนวน (ความถี่) และร้อยละ โดยรวมของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน ในเรื่อง วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน		
1.1 ทักนศึกษา	0	0
1.2 พักผ่อน/ ท่องเที่ยว	486	84.965
1.3 รักษาสุขภาพ พักฟื้น	2	0.350
1.4 เยี่ยมญาติ	74	12.937
1.5 ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา	10	1.748
1.6 ศึกษาประวัติศาสตร์	0	0
1.7 ประชุม/ สัมมนา/ ดูงาน	0	0
1.8 อื่นๆ (โปรดระบุ)	0	0
รวม	572	100

จากตารางที่ 5 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน มีพฤติกรรมมาท่องเที่ยว ในเรื่อง วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน โดยแสดงจำนวนและค่าร้อยละ จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ มากที่สุด คือ มาพักผ่อน/ ท่องเที่ยว จำนวน 486 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.965 รองลงมาคือ มาเยี่ยมญาติ จำนวน 74 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.937 ถัดมาคือ มาปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.748 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงจำนวน (ความถี่) และร้อยละโดยรวมของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน ในเรื่อง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวในแต่ละครั้งประมาณเท่าไร

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวของท่าน ในแต่ละครั้งประมาณเท่าไร		
7.1 ต่ำกว่า 2,500 บาท	0	0
7.2 2,500 – 5,000 บาท	6	1.049
7.3 5,001 – 10,000 บาท	110	19.231
7.4 10,001 – 15,000 บาท	246	43.007
7.5 15,001 – 20,000 บาท	208	36.364
7.6 20,000 บาท ขึ้นไป	2	0.350
รวม	572	100

จากตารางที่ 6 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน มีพฤติกรรมมาท่องเที่ยว ในเรื่อง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวในแต่ละครั้งประมาณเท่าไร โดยแสดงจำนวนและค่าร้อยละ จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ มากที่สุด คือ 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 246 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.007 รองลงมาคือ 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 208 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.364 ถัดมาคือ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.231 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงจำนวน (ความถี่) และร้อยละโดยรวมของพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน ในเรื่อง ทราบข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับเขตเมืองเก่าจังหวัดน่านจากแหล่งใด

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
8. ทราบทราบข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับเขตเมืองเก่าจังหวัดน่านจากแหล่งใด		
8.1 หนังสือพิมพ์	0	0
8.2 วิทยุ/ โทรทัศน์	18	3.147
8.3 นิตยสาร/ วารสาร	68	11.888
8.4 แผ่นพับ/ ใบปลิว	0	0
8.5 อินเทอร์เน็ต	224	39.161
8.6 บุคคลใกล้ชิด/ คนรู้จัก	262	45.804
8.7 อื่นๆ (โปรดระบุ)	0	0
รวม	572	100

จากตารางที่ 7 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน มีพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว ในเรื่อง ทราบข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับเขตเมืองเก่าจังหวัดน่านจากแหล่งใด โดยแสดงจำนวนและค่าร้อยละ จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ มากที่สุด คือ บุคคลใกล้ชิด/ คนรู้จัก จำนวน 262 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.804 รองลงมาคือ อินเทอร์เน็ต จำนวน 224 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.161 ถัดมาคือ นิตยสาร/วารสาร จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 68 คิดเป็นร้อยละ 11.888 ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาการสำรวจระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน ประกอบด้วย มติความพึงพอใจ 3 ด้าน ได้แก่ 1) สักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) สักยภาพด้านการรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3) สักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

มิตិความพึงพอใจ	\bar{x}	S.D.	การแปลความหมาย: ระดับความพึงพอใจ
ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม			
1.1 โบราณสถานงดงาม มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม	4.476	0.553	มาก
1.2 ทัศนียภาพโดยรวมสวยงาม	4.434	0.523	มาก
1.3 แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบค้นได้	3.640	0.771	มาก
1.4 แหล่งท่องเที่ยวมีความเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิตชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.219	0.620	มาก
1.5 แหล่งท่องเที่ยวมีความผูกพันต่อท้องถิ่น	4.236	0.770	มาก
รวม	4.201	0.647	มาก

จากตารางที่ 8 แสดงว่า นักท่องเที่ยวให้ความพึงพอใจ ต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน อยู่ในระดับพึงพอใจ มาก ($\bar{x} = 4.201$) (S.D. = 0.647) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านโบราณสถานงดงาม มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ($\bar{x} = 4.476$) ด้านทัศนียภาพโดยรวมสวยงาม ($\bar{x} = 4.434$) ด้านแหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบค้นได้ ($\bar{x} = 3.640$) ด้านแหล่งท่องเที่ยวมีความเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิตชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.219$) และด้านแหล่งท่องเที่ยวมีความผูกพันต่อท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.236$) อยู่ในระดับพึงพอใจ มาก เท่ากัน

CHAPTER 9

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน ด้านศักยภาพด้านการรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

มิตិความพึงพอใจ	\bar{x}	S.D.	การแปลความหมาย : ระดับความพึงพอใจ
2. ศักยภาพด้านการรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม			
วัฒนธรรม			
2.1 การบริการของเจ้าหน้าที่	4.255	0.651	มาก
2.2 การบริการด้านสุขอนามัย เช่น ห้องน้ำ	3.979	0.714	มาก
สะอาด			
2.3 การบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.182	0.544	มาก
2.4 มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยอย่างทั่วถึง	4.248	0.765	มาก
มีจุดแจ้งเหตุด่วน เหตุร้าย			
2.5 มีสถานพยาบาลและเจ้าหน้าที่ดูแลประจำ	4.012	0.696	มาก
2.6 ถนนมีความสะอาด สะดวกต่อการสัญจร	4.136	0.743	มาก
ปลอดภัย			
2.7 ป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยวชัดเจน เข้าใจง่าย	4.253	0.513	มาก
2.8 ความสะดวกในการเดินทาง เช่น ทางรถ	4.178	0.383	มาก
เครื่องบิน			
2.9 สถานที่จอดรถเพียงพอ	3.902	0.346	มาก
2.10 ค่าที่พัก/ ค่าอาหาร	4.290	0.461	มาก
2.11 ค่ายานพาหนะเช่า นำเที่ยว	4.198	0.407	มาก
2.12 ค่าเข้าชมสถานที่	4.986	0.117	มากที่สุด
2.13 ราคาสินค้า และของที่ระลึก	4.381	0.500	มาก
2.14 ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นสวยงาม มีคุณค่า	4.248	0.456	มาก
รวม	4.232	0.521	มาก

จากตารางที่ 9 แสดงว่า นักท่องเที่ยวให้ความพึงพอใจ ต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน อยู่ในระดับพึงพอใจ มาก ($\bar{x} = 4.232$) (S.D. = 0.521) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านค่าเข้าชมสถานที่ ($\bar{x} = 4.986$) อยู่ในระดับความพึงพอใจ มากที่สุด ส่วนด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ ($\bar{x} = 4.255$) ด้านการบริการด้านสุขอนามัย เช่น ห้องน้ำสะอาด ($\bar{x} = 3.979$) ด้านการบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{x} = 4.182$) ด้านมีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยอย่างทั่วถึง มีจุดแจ้งเหตุด่วน เหตุร้าย ($\bar{x} = 4.248$) ด้านมีสถานพยาบาลและเจ้าหน้าที่ดูแลประจำ ($\bar{x} = 4.012$) ด้านถนนมีความสะอาด สะดวกต่อการสัญจร ($\bar{x} = 4.136$) ด้านป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยวชัดเจน เข้าใจง่าย ($\bar{x} = 4.253$) ด้านความสะดวกในการเดินทาง เช่น ทางรถ เครื่องบิน ($\bar{x} = 4.178$) ด้านสถานที่จอดรถเพียงพอ ($\bar{x} = 3.902$) ด้านค่าที่พัก / ค่าอาหาร ($\bar{x} = 4.290$) ด้านค่ายานพาหนะเช่า นำเที่ยว ($\bar{x} = 4.198$) ด้านราคาสินค้าและของที่ระลึก ($\bar{x} = 4.381$) และด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นสวยงาม มีคุณค่า ($\bar{x} = 4.248$) อยู่ในระดับความพึงพอใจ มาก

ตารางที่ 10 แสดงแสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน ด้านศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

มิติความพึงพอใจ	\bar{x}	S.D.	การแปลความหมาย: ระดับความพึงพอใจ
3. ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม			
3.1 อพท. มีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.404	0.505	มาก
3.2 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการขยะ	4.451	0.570	มาก
3.3 การจัดการด้านสภาพภูมิทัศน์	4.441	0.550	มาก
3.4 การบูรณะและอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งท่องเที่ยว	4.372	0.508	มาก
3.5 การจัดการที่มีการดึงชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนา	4.210	0.416	มาก
3.6 มีการก่อตั้งองค์กรหรือภาคีเครือข่ายภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในโครงการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.311	0.667	มาก
รวม	4.365	0.536	มาก

จากตารางที่ 10 แสดงว่า นักท่องเที่ยวให้ความพึงพอใจ ต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน อยู่ในระดับพึงพอใจ มาก ($\bar{x} = 4.365$) (S.D. = 0.536) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน อพท. มีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\bar{x} = 4.404$) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการขยะ ($\bar{x} = 4.451$) ด้านการจัดการด้านสภาพภูมิทัศน์ ($\bar{x} = 4.441$) ด้านการบูรณะและอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.372$) ด้านการจัดการที่มีการดึงดูดชมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนา ($\bar{x} = 4.210$) และด้านการมีการก่อตั้งองค์กรหรือภาคีเครือข่ายภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในโครงการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\bar{x} = 4.311$) อยู่ในระดับพึงพอใจ มาก

1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอื่นๆ ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่า

ตารางที่ 11 แสดงจำนวน(ความถี่) และร้อยละโดยรวมของข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ ด้านคุณค่าทางศิลปกรรม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	จำนวน	ร้อยละ
1.ด้านคุณค่าทางศิลปกรรม		
1.1 มีองค์กรดูแลรักษาที่เป็นรูปธรรม	69	12.063
1.2 มีมาตรการในการลงโทษต่อผู้ที่ทำลายคุณค่าศิลปกรรมที่ชัดเจน	87	15.210
1.3 มีการสืบสาน สานต่อถึงชนรุ่นหลัง	166	29.021
1.4 การมีส่วนร่วมจากชุมชนอย่างหวงแหน	102	17.832
1.5 การสนับสนุนด้านงบประมาณที่มาใช้บำรุงรักษา	148	25.874
รวม	572	100

จากตารางที่ 11 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ด้านคุณค่าทางศิลปกรรม

โดยแสดงจำนวนและค่าร้อยละ จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มากที่สุด คือ เสนอแนะให้มีการสืบสาน สานต่อถึงชนรุ่นหลัง จำนวน 166 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.021 รองลงมาคือ เสนอแนะให้มีการ สนับสนุนด้านงบประมาณที่มาใช้ในบำรุงรักษา จำนวน 148 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.874 ถัดมาคือ เสนอแนะให้สร้างการมีส่วนร่วมจากชุมชนอย่างหวงแหน จำนวน 102 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.832 ถัดมาคือ เสนอแนะให้มีมาตรการในการลงโทษผู้ที่ทำลายคุณค่าศิลปกรรมที่ชัดเจน จำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.210 และสุดท้ายคือ เสนอแนะให้มีองค์กรดูแลรักษาคุณค่าศิลปกรรมอย่างเป็น รูปธรรม จำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.063 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 แสดงจำนวน (ความถี่) และร้อยละ โดยรวมของข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ ด้านการ บริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	จำนวน	ร้อยละ
2. ด้านการบริหารจัดการ		
2.1 รับฟังความคิดเห็นจากคนใน ชุมชน ผู้เป็นเจ้าของถิ่นฐานทาง วัฒนธรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการ บริหารอย่างยอมรับร่วมกัน	204	35.664
2.2 หน่วยงานรัฐให้ความสำคัญ มีการ ควบคุม ต่อนวัตกรรมและความเจริญ ใหม่ๆที่เข้ามา	63	11.014
2.3 การจัดการด้าน ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่ทุกฝ่ายร่วมกันสร้าง	117	20.455
2.5 มีการประสานงานระหว่างองค์กร ผู้รับผิดชอบกับภาคประชาชนอย่าง บูรณาการ	164	28.671
รวม	572	100

จากตารางที่ 12 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ด้านการบริหารจัดการ โดยแสดงจำนวนและค่าร้อยละ จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มากที่สุด คือ เสนอแนะให้รับฟัง

ความคิดเห็นจากคนในชุมชนผู้เป็นเจ้าของถิ่นฐานทางวัฒนธรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการบริหารอย่างยอมรับร่วมกัน จำนวน 204 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.664 รองลงมาคือ เสนอแนะให้มีการประสานงานระหว่างองค์กรผู้รับผิดชอบกับภาคประชาชนอย่างบูรณาการ จำนวน 164 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.671 ถัดมาคือ เสนอแนะให้มีการจัดการด้านธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่ทุกฝ่ายร่วมกันสร้าง จำนวน 117 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.455 ถัดมาคือ เสนอแนะให้หน่วยงานรัฐให้ความสำคัญ มีการควบคุม ต่อนวัตกรรมและความเจริญใหม่ๆ ที่เข้ามา จำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.014 และสุดท้ายคือ การรณรงค์ให้ตระหนักในเรื่องความสะอาดในแหล่งท่องเที่ยวอย่างสำคัญ โดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.196 ตามลำดับ

4. แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน

จากการดำเนินการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ สรุปแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่านใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยสรุปมีดังนี้

1. กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวและการบริการการท่องเที่ยวอย่างบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่ให้ข้อสรุปที่ยอมรับร่วมกัน
2. กระบวนการดำเนินการ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวและการให้บริการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตเมืองเก่าต้องเกิดการบูรณาการและทำงานร่วมกันจากทุกฝ่าย
3. แนวทางในการจัดการภูมิทัศน์ สถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์ การพัฒนาพื้นที่ การใช้ที่ดิน และการควบคุมการก่อสร้างอาคาร ในพื้นที่เขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน
4. แนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน โดยใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน คือ
5. แนวทางในการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรม และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ และสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้ความรู้และเข้าใจศิลปวัฒนธรรม ประเพณี โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในพื้นที่เขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน คือ
6. แนวทางในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว และการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมในพื้นที่ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในพื้นที่เขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน
7. แนวทางในการรักษาความปลอดภัย อำนวยความสะดวกเรื่องสาธารณูปโภคในพื้นที่เขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน ให้แก่ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว

การอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อการสังเคราะห์เพื่อกำหนด “แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน” ที่มีรูปแบบและกระบวนการที่สามารถนำไปพัฒนาและต่อยอดในเชิงประจักษ์กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน โดยการประยุกต์ทฤษฎี Five A's of Tourism (Tourism Western Australis, 2009, online) ประกอบกับแนวทางการพัฒนา นั้น การให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ถือเป็น “หัวใจหลัก” ของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน เพราะภาคประชาชนจะเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งรู้ ตระหนักและเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่อย่างลึกซึ้ง อันจะนำไปสู่การพัฒนา การอนุรักษ์ การสืบทอดพื้นที่อันทรงคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมอย่างหวงแหน สามารถสร้างธุรกิจที่พัก (Accommodation) เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดรายได้ขึ้นในชุมชน เพราะพื้นที่อันทรงคุณค่าเหล่านี้ จะสามารถสร้างรายได้ให้ในเชิงประจักษ์กลับมาสู่ภาคประชาชน ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชนในพื้นที่ ต้องอาศัยการให้การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการเข้าถึงพื้นที่เพื่อสนับสนุน เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก และเข้าถึง (Accessibility) แหล่งท่องเที่ยวอย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งอำนวยความสะดวก ดูแลความปลอดภัย ตลอดจนสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก สบาย (Amenity) ซึ่งจะต้องให้ความร่วมมือกันระหว่างภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจับมือร่วมกัน ก่อให้เกิดภาคีเครือข่ายที่ทำงานร่วมกัน ขับเคลื่อนศักยภาพในด้านการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สักยภาพด้านการรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน เมื่อมีการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆอย่างเป็นระบบ ก็จะเกิดการกระตุ้นนักท่องเที่ยวให้เกิดความสนใจ เข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการจัดกิจกรรม (Activity) ในรูปแบบต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวสามารถร่วมกิจกรรมเหล่านั้น ได้ตลอดทั้งปีอย่างสร้างสรรค์ ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงคุณค่า ร่วมหวงแหน ร่วมรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ต่อพื้นที่อันทรงคุณค่าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะนี้ (Attraction) สามารถเป็นแรงดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวสนใจที่จะเข้ามาเที่ยวชมมากยิ่งขึ้น ก็จะเกิดวัฒนธรรมใหม่ที่เป็นการท่องเที่ยวในแบบที่เป็นการท่องเที่ยวที่หวงแหนในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน ซึ่งวัฒนธรรมที่ดึงมเหล่านี้ก็จะถูกส่งต่อไปสู่นักท่องเที่ยวคนอื่นๆ ต่อไป อันส่งผลให้พื้นที่อันทรงคุณค่าได้รับความนิยมน แต่เป็นความนิยมนที่จะอนุรักษ์ รักษาไม่ให้เสื่อมโทรม ลดน้อย หรือเลือนหายไปจากเขตพื้นที่เมืองเก่าจังหวัดน่าน ผลพลอยได้ก็คือ รายได้ที่กลับเข้ามายังพื้นที่อันทรงคุณค่านี้ ก็จะกลับไปสู่ภาคประชาชนเพื่อที่

ภาคประชาชนจะได้นำมาพัฒนา นำมาอนุรักษ์ และนำมาสร้างการสืบทอดพื้นที่อันทรงคุณค่านี้ เป็นวัฏจักรที่ยั่งยืน ก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชนสืบไป

ผลการศึกษาคั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพาพร ไตรบรรณ (2557) ที่ศึกษา แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ภูมิศึกษา หมู่บ้านอรัญญิก จังหวัด พระนครศรีอยุธยา พบว่า “ควรมีการประสานงานและร่วมมือจากชาวบ้านอย่างจริงจัง เพื่อให้การ ดำเนินงานเป็นไปอย่างที่มีหวัง เริ่มจากการเข้าไปดูแลช่วยเหลือในเรื่องด้านการพัฒนาการ ท่องเที่ยว” และงานวิจัยของ รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และภาควิมิ ภัควิภาส (2556) ที่ศึกษา แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอย่างยั่งยืน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า “การให้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคและ เป็นธรรมจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสมกับชุมชนเสริมสร้างความเข้มแข็งและคุณภาพชีวิต ที่ดีให้แก่ชุมชน”

นอกจากนั้นแล้ว ผลการศึกษาคั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริยา วิริโยสุทธิกุล และ คณะ ที่ศึกษาเรื่อง นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดหนองคาย จากผลการทำแผนแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษ ากำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาและส่งเสริมการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว การพัฒนาเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการ บริหารจัดการการท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้านการท่องเที่ยว และการพัฒนา มาตรฐานการบริการทางการท่องเที่ยว (สิริยา วิริโยสุทธิกุล และคณะ , 2559, หน้า 93-123)

5. ข้อเสนอแนะอื่นๆ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนา แนวทาง และมาตรการเชิงนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของพื้นที่ย่านเมืองเก่า ในเขตภาคเหนือตอนบนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. นำองค์ความรู้ที่ได้ไปเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน เช่น กลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม) และกลุ่มเครือข่ายงานด้านเมืองเก่า ของเมียนมาร์ ลาว

รายการอ้างอิง

- จินตวีร์ เกษมสุข. (2557). *หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2540). *วิถีไทย: การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โครงการวิถีทรรศน์.
- ณัฐพล ไช้ไพโรจน์. (2558). *Digital marketing concept & case study*. นนทบุรี: ไอดีซี.
- ทิพาพร ไตรบรรณ. (2557). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา หมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นิตา ชัชกุล. (2557). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา. (2557). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ประวัติศาสตร์นาน*. (ม.ป.ป.). วันที่ค้นข้อมูล 3 พฤศจิกายน 2559, เข้าถึงได้จาก http://www.nan.go.th/webjo/index.php?option=com_content&view=article&id=6&Itemid=27
- มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด และอัครพงษ์ อันทอง. (2557). เศรษฐกิจท่องเที่ยวของประเทศไทย. ใน *เอกสารประชุมวิชาการสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ*. (หน้า 7 - 9). วันที่ 6 พฤษภาคม 2558 ณ โรงแรมเมอร์เคียว. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- รัฐนันท์ พงศ์วิโรจน์ และภาคภูมิ ภักดิ์วิภาส. (2556). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอย่างยั่งยืน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ภาควิชาคหกรรมศาสตร์.
- สิริยา วิวิโยสุทธิกุล, ชีระ กุลสวัสดิ์ และสฤติ อีสริยานนท์. (2559). นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดหนองคาย. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 7(3), 93-123.
- Tourism Western Australia. (2009). *Five's of Tourism*. Retrived 2, April 2016, from www.tourism.wa.gov.au.
- UNWTO. (2013). *UNWTO World Tourism Barometer*. Madrid: UNWTO.